

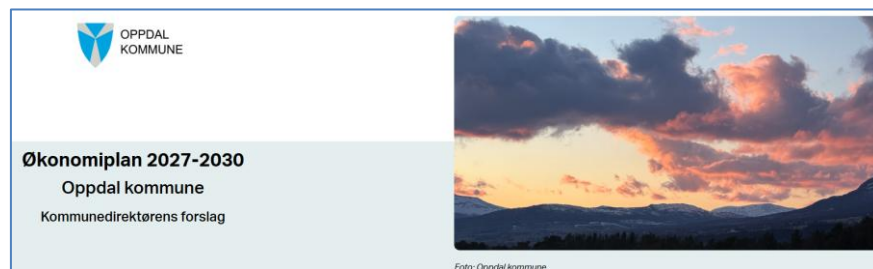
Økonomiplan 2027 – 2030

Kommunedirektørens forslag

Lovhjemmel for økonomiplanen

Plan- og bygningsloven § 11-1:
4-årig handlingsdel for
oppfølging av kommune-
planens samfunnsdel

Kommuneloven § 14-4:
4-årig økonomiplan – krav om
balanse, realisme, fullstendig og
oversiktlig.
Vise oppfølging av utfordringer og
kommunestyrets prioriteringer

Det gode liv i ei attraktiv fjellbygd	
Introduksjon	→
Folkehelse, livskvalitet og mestring	→
Naturressurser og verdiskaping	→
Steds- og næringsutvikling og kompetanse	→

Sentrale kapitler	
 Grunnlag for økonomiplanen	→
Investeringer i økonomiplanen	→
Økonomisk utvikling	→
Hovedoversikter	→

Økonomiplanens formål

- Realisere kommuneplanens samfunnsdel
- Et politisk styringsdokument som gir føringer for Oppdal kommunes tjenesteyting og kommende års budsjett
- Arena for å foreta en **samlet vurdering og prioritering** av kommunens ressursbruk

Viktige premisser satt av kommunestyret for økonomiplanarbeidet

- Eldreomsorgen er hovedsatsingsområdet de neste 10-15 årene. Anslått framdriftsplan:
 - 2027: Anskaffelse av 16 omsorgsboliger uten bemanning i Meierilunden. Planlagt tatt i bruk fra 1.1.28
 - 2027-2029: Planlegging og etablering av anslagsvis 15 nye sykehjemsplasser. Planlagt i drift fra 1.1.30
 - 2031-2032: Planlegging og etablering av 15 omsorgsboliger med heldøgns omsorg. I drift fra 1.1.33?
 - 2034-2035: Planlegging og etablering av anslagsvis 20 omsorgsboliger uten bemanning. Tas i bruk 1.1.36?
- Boliger til personer med funksjonsnedsettelse

Viktige premisser satt av kommunestyret for økonomiplanarbeidet

- Ombygging/utbedring av Oppdal ungdomsskole. Oppfølging av kommunestyrets vedtak i økonomiplan 2026-2029:
 - Egen sak med framdriftsplan og finansiering før behandling av budsjett for 2027.
 - Presentere alternative skisser for renovering, med tilhørende kostnadsrammer, slik at kommunestyret kan ta stilling til retning og omfang for ombyggingsprosjektet.
 - Kostnader knyttet til investeringen planlegges innarbeidet i økonomiplanen for 2028–2031, basert på de politiske vedtakene som fattes i den videre prosessen.

Prosjektleder starter i august: får overordnet ansvar for å planlegge, organisere og gjennomføre prosjektene innen helse/omsorg og oppvekst

- Ny renseløsning i Oppdal sentrum. Foreløpig framdriftsplan:
 - 2027-2030: Div. avklaringer, forprosjekt, detaljprosjekt
 - 2031-2033: Byggefase
 - 2033: Tas i bruk

Tenk helhetlig og tenk framover!

- De store investeringene vil utfordre Oppdal kommune både faglig og økonomisk
- Svært viktig at kommunestyret ser helheten i hvordan investeringsplanen vil påvirke driften
- De valgene som kommunestyret tar omkring investeringene vil påvirke Oppdal kommunes økonomi de neste 30 - 40 årene
- De valgene som tas for de prosjektene som realiseres først, vil påvirke mulighetene for/omfanget av de prosjektene som kommer i neste runde

Hvordan forberede oss økonomisk på de store investeringstiltakene?

- Forventer at tiltakene vil påvirke kommunens økonomi
- Pr. nå: kun mulig å gi grove anslag på hvordan tiltakene vil påvirke økonomien, da prosjektene er på et tidlig stadium
- To tilnæringsmåter:
 1. Vente med å gjennomføre endringer i organisasjonen til prosjektenes eksakte påvirkning på økonomien og driften er kjent
 - ➔ Kort tid på å gjennomføre endringer
 2. Forberede og gjennomføre endringer i organisasjonen nå
 - ➔ Endringsarbeid må gjennomføres uten at vi vet hva endringsarbeidet konkret må resultere i driftsmessig og økonomisk

Hvorfor alternativ 2?

Bedre tid til å

- Tilpasse tjenesteytingen til tilgjengelige økonomiske rammer
- Videreføre en sunn kommuneøkonomi
- Vurdere effektiv bruk av ressurser
- Se andre måter å jobbe på

Hva innebærer alternativ 2?

- Gjennomføre endringer i driften i alle sektorer, herunder også hvor tjenester ytes
- Rendyrke kommunens primæroppgaver
- Bli dyktigere på digital samhandling
- Tenke nytt og bruke potensialet vi har ved samhandling på tvers av våre tjenester og enheter
- Prioritere drifts- og investeringstiltak som kan bidra til å redusere dagens driftsutgifter og/eller forebygge framtidige utgifter
- Tydelige prioriteringer

Dette vil merkes hos ansatte, brukere og innbyggere

Hold stø kurs!

- Kommunedirektøren vil berømme både enhetene og kommunestyret for at Oppdal kommune over år har hatt en ansvarlig økonomisk styring
- Vi står nå overfor en situasjon som mange kommuner tidligere har vært i: behovet for å gjennomføre store investeringer og klare å innarbeide driftskonsekvensen av disse investeringene i den løpende økonomien vår
- For å bestå denne oppgaven mener kommunedirektøren at hele organisasjonen, fra ansattnivå og til kommunestyrenivå, må holde stø kurs og rette blikket framover. **Vi må alle foreta bevisste prioriteringer i årene framover.**
- Det er med kommuneøkonomien som med privatøkonomien: **Det gjelder å sette tæring etter næring.**

Andre viktige forhold

- Økonomisk uro på verdensbasis og nasjonal prioritering av forsvar og beredskap tilsier at kommuneøkonomien vil være stram i årene fremover
- Ha kontroll på løpende drift (budsjettdisiplin)
- Være forberedt på å håndtere uforutsette situasjoner økonomisk (ha tilstrekkelig disposisjonsfond)
- “Regjeringa vil streke under at kommunane og fylkeskommunane har eit sjølvstendig ansvar for å tilpasse aktivitetsnivået til inntektene dei har gjennom kloke prioriteringar, nødvendige omstillingstiltak og god økonomistyring, slik at drifta er berekraftig over tid.”

KDD i Prop. 1S (2025-2026) side 20

Årets økonomiplanarbeid

- Tatt inn over oss at vi står foran omfattende investeringer
- Oppdrag til enhetslederne:
 - Opplyse om konsekvensjusteringer
 - Foreslå inntil 3 nye driftstiltak og inntil 3 nye investeringstiltak
 - Hver sektor (helse/omsorg, oppvekst, samfunn) laget deretter en felles prioriteringsliste (gjelder ikke selvkosttiltak)
 - Foreslå driftstiltak som innebærer reduserte netto driftsutgifter sammenlignet med dagens drift, til sammen 14 mill. kr. fra 2030
 - Kommentere på tiltakene i PWC-rapporten

Forslag til økonomiplan

- Bygger på vedtatt økonomiplan 2026-2029, budsjett 2026, vedtak fattet av kommunestyret i enkeltsaker og på endringer i løpende drift (konsekvensjusteringer)
- Dagens drift er i hovedsak videreført i økonomiplanperioden
- Noen nye investeringstiltak, ett nytt driftstiltak (prosjektleder)
- Finansiering av drift av nye sykehjemsplasser: Nedtrekk i driftsrammene, økt kraftinntekt, redusert avdragsutgift
- Finansielle måltall er oppfylt, med unntak av gjeldsgrad

Forhold som vil/kan utfordre oss

- Innbyggerforventninger
- Økende behov for omfattende individuell tilrettelegging for innbyggere i alle aldre
- Bosetting av flyktninger
- Regulering av festeavgiften
- Tilgang på arbeidskraft
- Utskifting av kobberplater på tårnet i Oppdal kirke
- Rettstvister
- Nasjonale forventninger knyttet til beredskap

Politisk behandling:

- Uttalelse fra råd og utvalg 26.-27. mai
- Formannskapet: 2. juni
- Offentlig ettersyn 3.-17. juni
- Kommunestyret: 18. juni

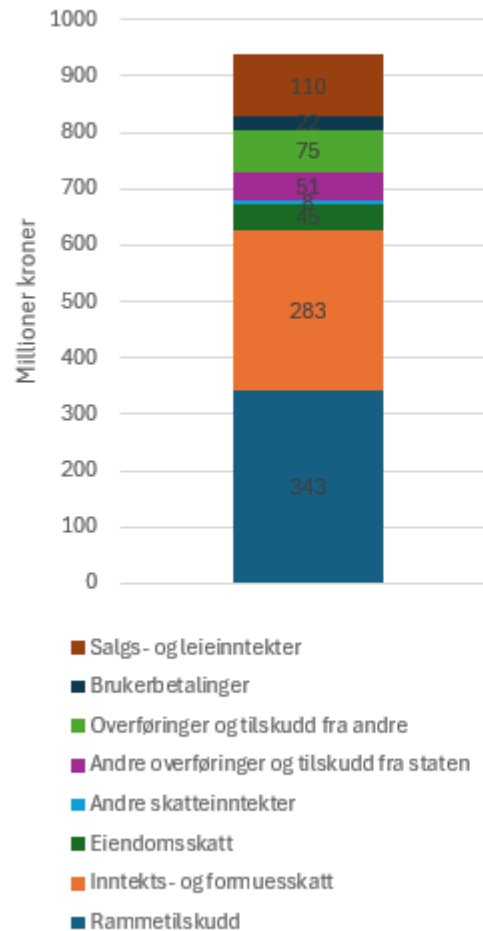
Nærmere om økonomiplan 2027-2030 v/økonomisjef

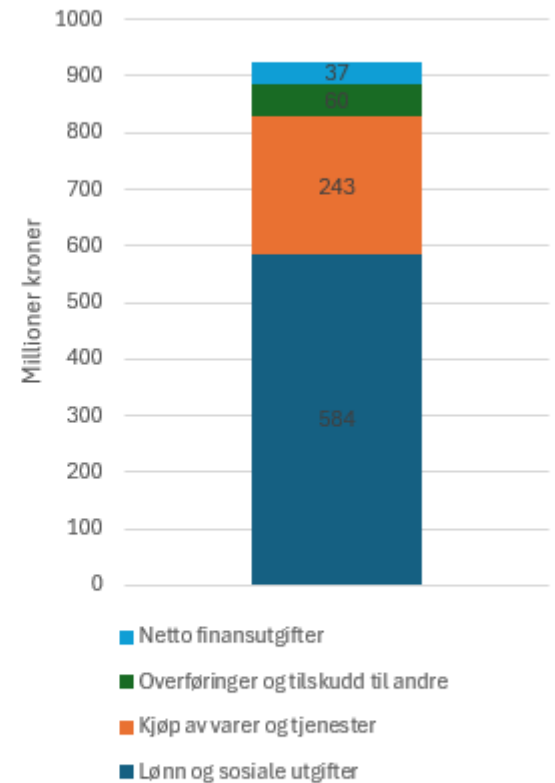
63% av driftsutgiftene er lønn og sosial utgifter

67% av driftsinntektene er fri inntekter (skatt og rammetilskudd)

Anslåtte driftsinntekter 2027
(937 mill. kr.)

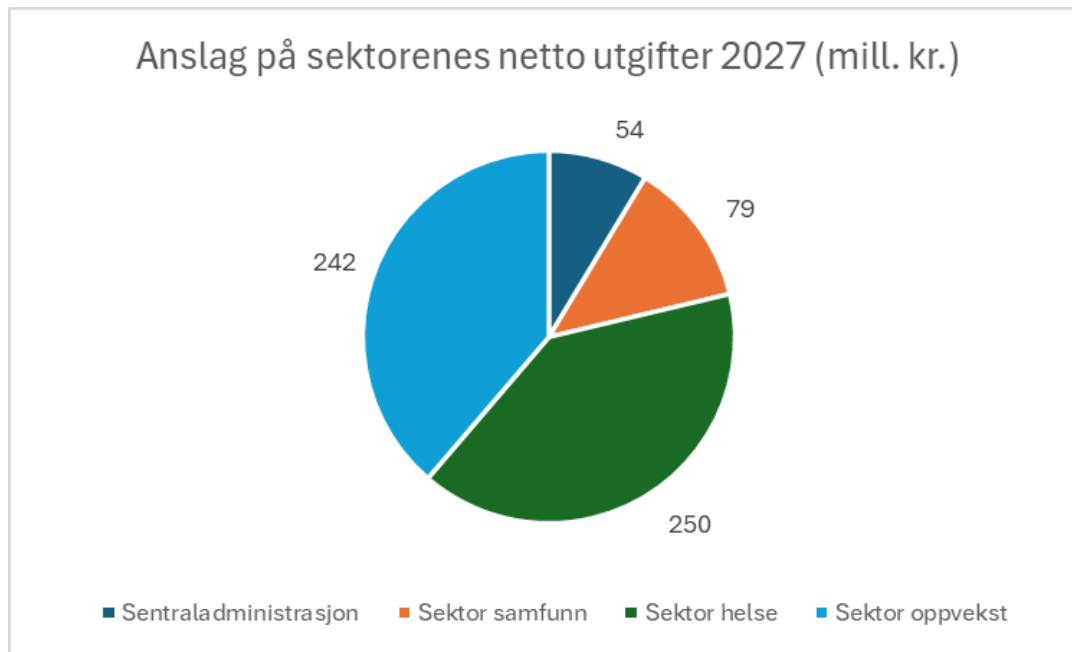
Anslåtte driftsutgifter 2027
(925 mill. kr.)

Anslag på netto rammer til sektoren 2027

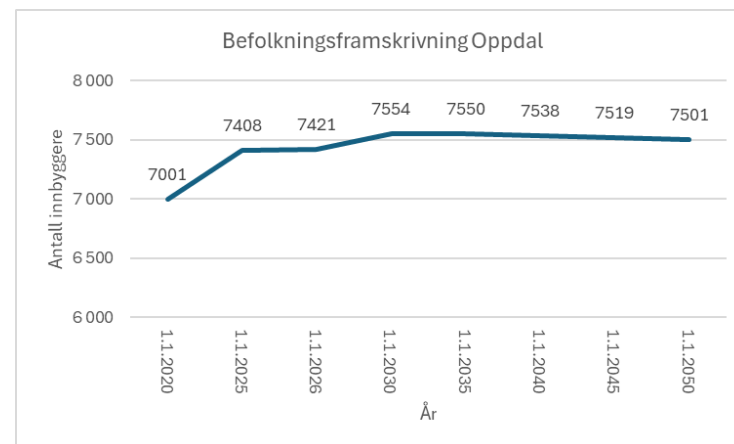
(beløp i millioner kroner)

	%-andel
Sentraladministrasjon	9 %
Sektor samfunn	13 %
Sektor helse	40 %
Sektor oppvekst	39 %

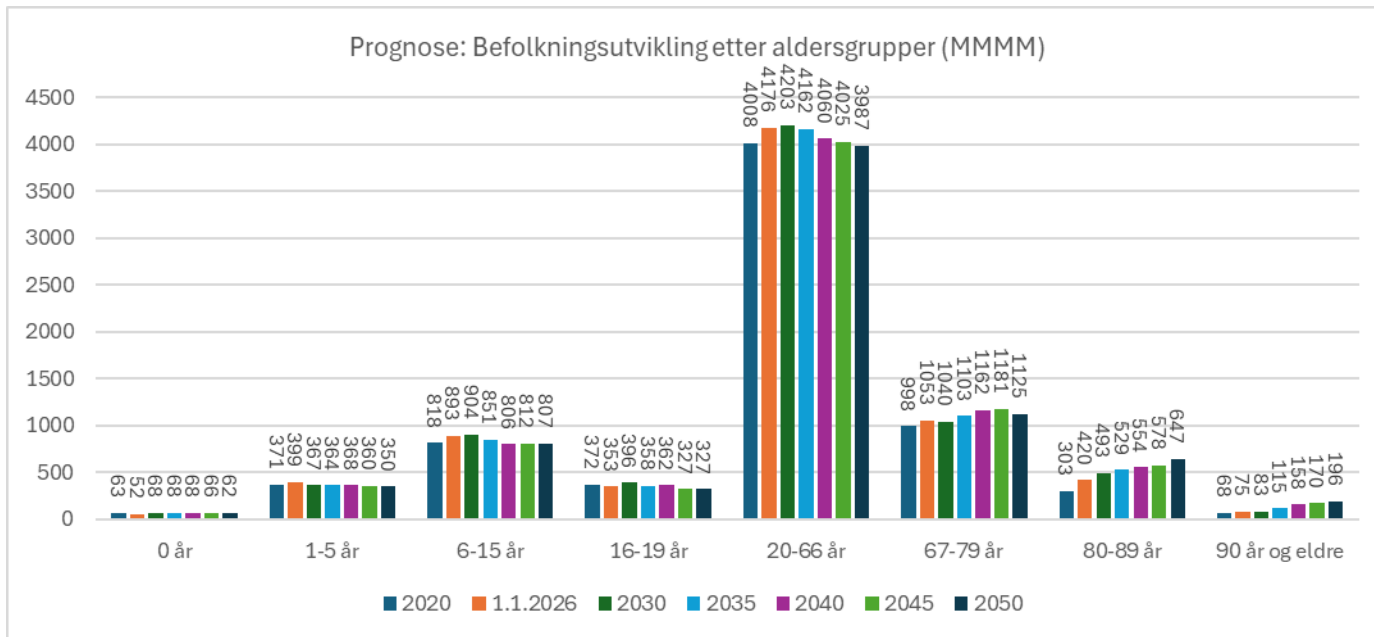

Utvikling i innbyggertall (Kilde: SSB)

	2021	2022	2023	2024	2025
Folketall ved inngangen av året	6 981	7 066	7 256	7 389	7 408
Fødte	72	53	75	60	49
Døde	67	64	89	70	76
Fødselsoverskudd	5	-11	-14	-10	-27
Innvandring	83	184	107	71	55
Utvandring	28	22	51	35	36
Innflytting, innenlands	256	274	329	251	238
Utflytting, innenlands	229	234	231	258	221
Netto innvandring og flytting	82	202	154	29	36
Folkevekst	85	190	133	19	13
Folketallet ved utgangen av året	7 066	7 256	7 389	7 408	7 421

SSB: Anslått befolkningsutvikling

	1.1.2026	2030	2035	2040	2045	2050
Sum innbyggere	7 421	7 554	7 550	7 538	7 519	7 501

Store investeringer i årene framover

Foreløpig tidsplan og grove anslag på investerings- og driftsutgiftene:

Med i økonomiplan:

Beløp i millioner kroner	16 omsorgsboliger uten bemanning (Meierilunden)	Ca. 15 sykehjemsplasser	Ca. 15 omsorgsboliger med bemanning	Ca. 20 omsorgsboliger uten bemanning	Boliger til personer med funksjonsnedsettelse	Ombygging / utbedring ungdomsskole	Ny renseløsning Oppdal sentrum	Sum investeringer
	Byggeår: 2027	2027-2029	2031-2032	2034-2035	?	?	2031-2033	
Brutto investeringsutgift	85	105	67	89			200	546
<i>Finansiering:</i>								
Bruk av fond		-49						-49
Låneopptak	-54		-25	-51			-200	-330
Mva-kompensasjon		-21	-13					-34
Tilskudd fra Husbanken	-31	-35	-29	-38				-134

Tas i bruk:	2028	2030	2033	2036			2033	Sum årlige driftsutgifter
Anslåtte netto driftsutgifter i mill. kr.:	0 mill.kr. (husleie dekker bygg- og kapitalutgiftene)	17 mill. kr. Drift, bemanning	10 mill. kr. Drift, bemanning (husleie dekker bygg- og kapitalutgiftene)	0 mill. kr. (husleie dekker bygg- og kapitalutgiftene)	?	?	0 mill. kr. (gebyr fra abonnenter dekker utgiftene)	?

Beløpene er basert på anslag og gitte forutsetninger som vil endre seg etter hvert som prosjektene blir mer håndfaste. Beløpene er i 2026-kroner (ny renseløsning i 2023-kroner).

Risiko: Vil husleieinntektene dekke kapitalkostnadene?

Budsjettert bruk av fond til etablering av sykehjemsplasser

2027 – 2029:

- 31 mill. kr. fra Bærekraftsfond kommunale driftstiltak
- 8 mill. kr. fra Bærekraftsfond såkornmidler
- 10 mill. kr. fra Disposisjonsfond til kapitalformål

Forutsetning:

- Årlige regnskapsresultater som fører til budsjetterte avsetninger til disposisjonsfond
 - Budsjettene overholdes
 - Avkastning på bærekraftsfondet
 - Ingen uforutsette utgifter, mindre inntekter eller bevilgningsvedtak av betydning

Alternativ:

- Lånefinansiere 49 mill. kr. = 3,6 mill. kr. i årlige rente- og avdragsutgifter som må dekkes innenfor driftsbudsjettets rammer

Hva kan gi økonomisk handlingsrom?

- Endring i driften som gir varig endring i netto utgifter
- Delfinansiere investeringene med egenkapital
- Øke eiendomsskatteinntektene
- Øke avdragstiden på lån
- Økning i innbyggertall / endret alderssammensetning
 - Økte statlige overføringer
- Økning i kraftinntektene fram i tid?

Hvert driftsår lever sitt liv

- Regnskap 2025 bedre enn budsjettet, men det betyr ikke at kommende år blir like gode
- Løpende (årlige) driftsutgifter må budsjetteres etter løpende (årlige) driftsinntekter
- Tenk privatøkonomi: Om du ikke vet at pengene du mottar i år også med stor sannsynlighet kommer neste år, bør ikke faste årlige utgifter økes

Økonomistyring i alle ledd

Hva kjennetegner kommuner som har god økonomistyring?

Gode rutiner

- Problemer blir løpende identifisert
- Analyserer og iverksetter raskt tiltak

Problemer får ikke anledning
til å utvikle seg over tid

Kommunen erkjenner eget ansvar

Lærer av «de beste»

Godt samarbeid POL-ADM

Kommunal- og
distriktsdepartementet

Oppdal kommune

Finansielle måltall

§ 14 i kommuneloven:

- Kommuner skal forvalte sin økonomi slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid og til kommende generasjon
- Kommunestyret skal vedta finansielle måltall

Hva er finansielle måltall?

- Politiske målsettinger for kommunens økonomiske utvikling og stilling

Formålet med finansielle måltall:

- Å synliggjøre hva som skal til for å ha en sunn økonomi over tid (bærekraftig økonomi)
- Benytte måltallene som en del av beslutningsgrunnlaget i økonomiplan- og budsjettprosessen – være lokale handlingsregler for økonomistyringen

Finansielle måltall

- Vedtatt av kommunestyret 1.2.24.

**ØP 2027 –
2030**

Netto driftsmargin skal utgjøre **minimum 1,5%** i gjennomsnitt i økonomiplanperioden. I økonomiplanperioden skal ingen enkeltår ligge med netto driftsmargin på under 1,3%

Gj.snitt 1,5%

Gjeldsgrad: lånegjeld (inklusive startlån og lån til VAR-sektoren) skal utgjøre **maksimalt 75%** av driftsinntektene i gjennomsnitt i økonomiplanperioden

Gj.snitt 81%

Disposisjonsfond: Summen av samtlige disposisjonsfond, unntatt disposisjonsfond bærekraftfond og flyktningefondet, skal utgjøre **minimum 12%** av driftsinntektene i gjennomsnitt i økonomiplanperioden

Gj.snitt 13%

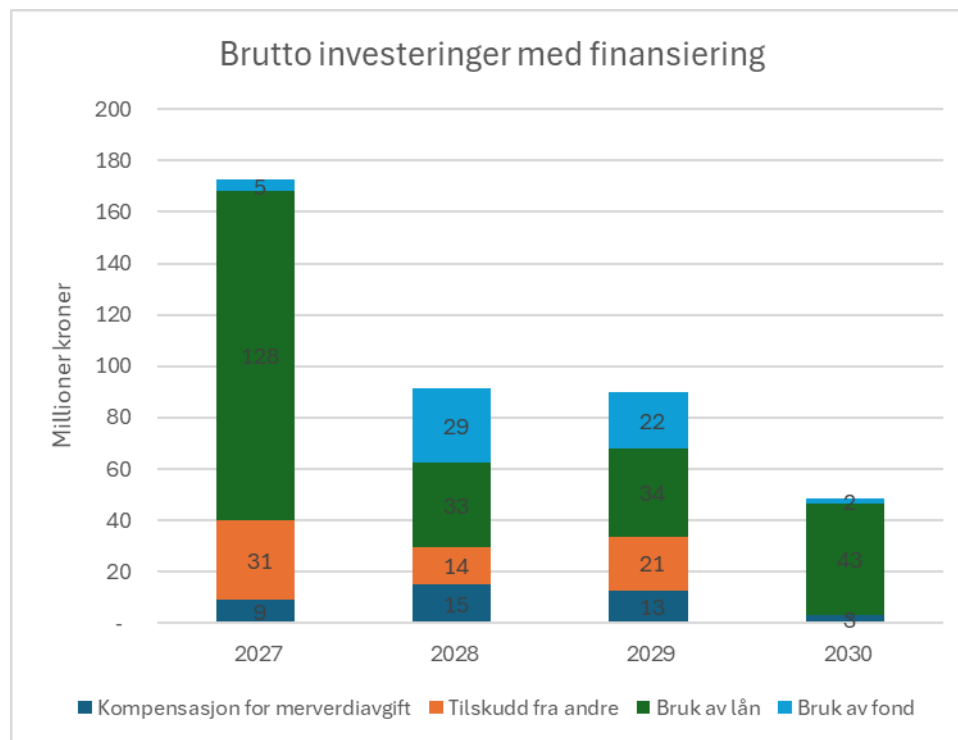

Brutto investeringer med finansiering

2027:
Låneopptak til omsorgsboliger 54 mill. kr.

2027-2029:
Tilskudd fra Husbanken til omsorgsboliger og sykehjemsplasser

2027-2029:
Bruk av fond til etablering av sykehjemsplasser 49 mill. kr.

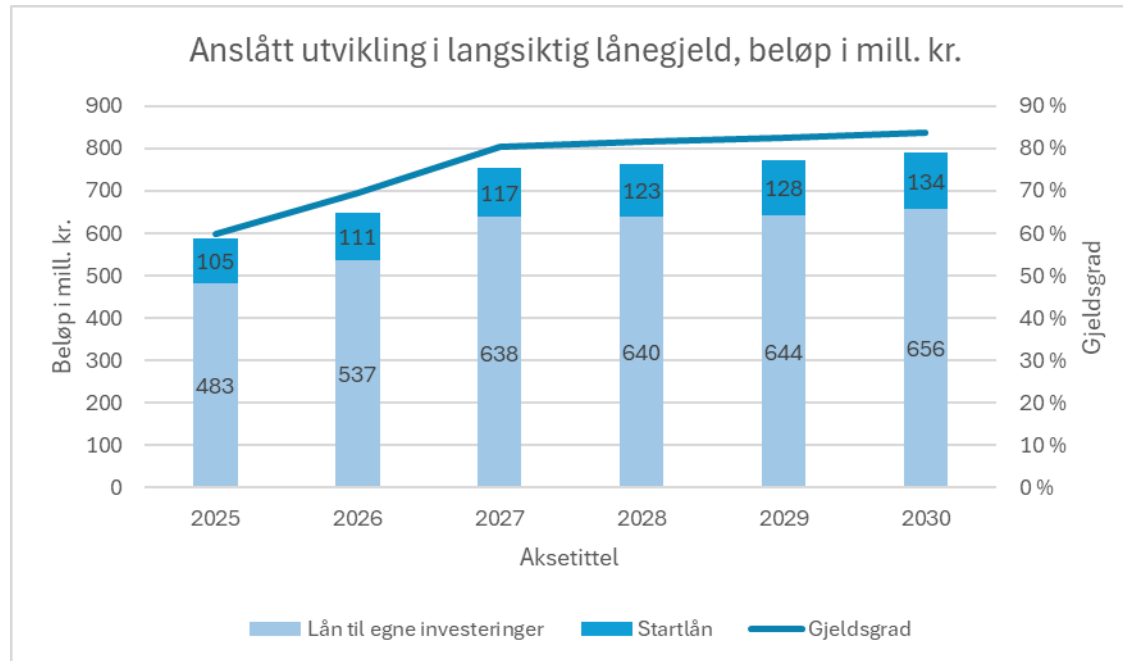

De største investeringene

- Omsorgsboliger
- Sykehjemsplasser
- Avløpsrenseanlegg: planlegging
- Oppfølging av hovedplan vei
- Renovering av Pikhaugen barnehage
- Oppgradering av formålsbygg og boliger
- Nyanlegg/sanering av vann- og avløpsanlegg
- Avslutning av avfallsdeponi
- Flomsikring boligområder sentrum østre vannveg
- Innredning av uinnredet areal i kjeller i ODMS
- Sikkerhet Rådhuset og Statens hus

Anslått utvikling i lånegjeld

Fond = sparepenger

- Bundne fond: Kan bare brukes til et bestemt formål. Eks: Selvkostfond, næringsfondet, gavemidler gitt til f.eks. hjemmetjenesten, Oppdal helsesenter
- Disposisjonsfond (ubundne driftsfond): Frie fond som kan brukes etter kommunestyrets bestemmelser (drift og investering)
- Ubundne investeringsfond: Fritt fond som kan brukes som egenkapital ved investeringer

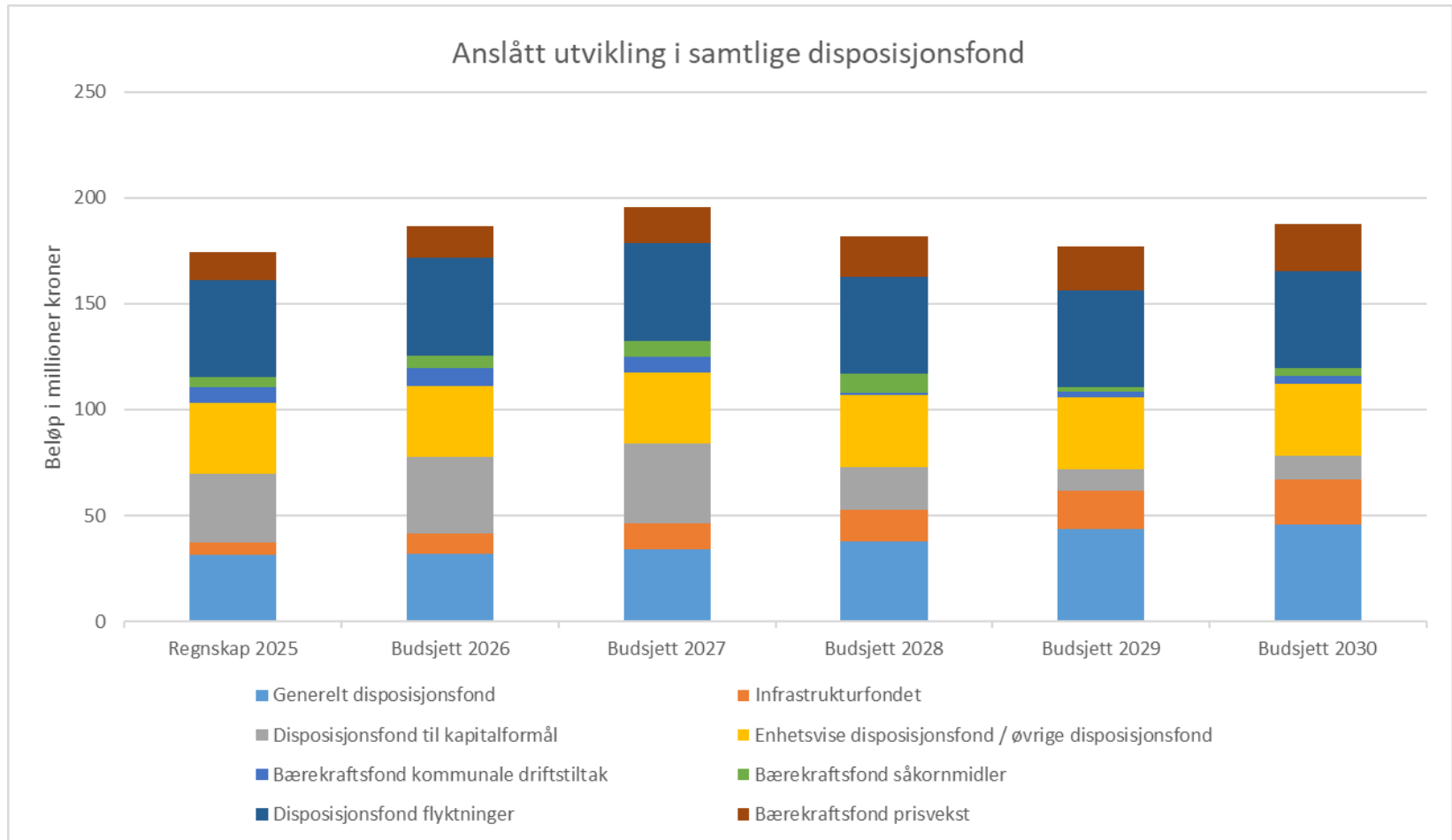

Disposisjonsfond

- Er egnet til å
 - håndtere uforutsette forhold / engangstiltak
 - være egenkapital ved investeringer
 - Unngår låneopptak = unngår renter og avdrag = mer penger til løpende driftsutgifter hos enhetene
- Er ikke egnet til å finansiere løpende drift da det er engangspenger

Anslag på disposisjonsfond

Dokumenter på Oppdal kommunes hjemmeside:

- Kommunedirektørens forslag til økonomiplan 2027-2030
- Presentasjon for politiske råd og utvalg 5.5.26

Økonomiplanen digitalt

Økonomiplan 2027-2030

Oppdal kommune

Kommunedirektørens forslag

Foto: Oppdal kommune

Introduksjon

Introduksjon

Lagret i J:-stasjon

Kommunedirektøren har ordet

Det gode liv i ei attraktiv fjellbygd

Introduksjon

Folkehelse, livskvalitet og mestring

Naturressurser og verdiskaping

Steds- og næringsutvikling og kompetanse

Sentrale kapitler

Grunnlag for økonomiplanen

Investeringer i økonomiplanen

Økonomisk utvikling

Hovedoversikter

Kommunens tjenesteområder

Sentraladministrasjon

Sektor samfunn

Sektor helse

Sektor oppvekst

Takk for oss

Oppdal kommune